

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita B. Francisci Xaverii

Torsellini, Orazio

Coloniae Agrippinae, 1610

VIII. Malacæ in Acenos, Christiani nominis hostes classem comparat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42323

Tandem Franciscus, ut vidit cum duro ore sibi rem esse; vltro ipsemet visum illud narrare orsus, singula persequi cœpit, non secus ac si præsens adfuisset. Tū verò Durus attonito similis hæsit: Mox, sacro perfusus horrore, omnem rem ordine, uti gesta erat, exponit. Ita demum cum Patre redit in gratiam. Cæterùm diuinitus expressa veritas illum & Xauerij obseruantiolem fecit, & patientiolem veritatis. Itaque ipsemet Durus, Francisco vita functo, hoc, quod à nobis memoriæ proditum est, iuratus enarravit, cum egregia testificatione eius eximie sanctitatis.

CAPVT VIII.

Malacæ in Acenos, Christiani nominis hostes, classem comparat.

SVBINDE noua res incidit, quæ Xauerij nomen Malacæ longè celeberrimum fecit. Res vtique variis casibus & vaticinationibus insignis, ac propterea fusiùs enarranda, ne de rei magnitudine narrationis breuitas detrahat. Valida Regis Aceni classis è Somatra insula, quam e regione Malacæ esse docuimus, intempestæ noctis silentio Malacam appulerat. Mox diuisa inter barbaros munera, ut
pars

pars arcem inuaderent, pars Lusitanas naues, quæ in portu erant, incenderent. Igitur barbari in terram expositi, scalis impigre admotis, arcem ex improviso occupare conantur. Sed non fefellere Lusitanum. Præfidiarij milites prope à vigilibus excitati arma capiunt: hostes ingenti animo repellunt. Haud æquè feliciter in portu gesta Lusitana res. Interim miles, qui in barbara classe manserat, Lusitanos nautas oppressit incautos: præcipuisque nauigiorum per cæcæ noctis tenebras iniecit ignem, tanto nauticis terrore illato, vt consilij auxiliijque inopes torperent. Itaque barbari Christianarum nauium incendio impunè oculos animosque pauerunt suos. Ad vltimum cum ingenti clamore plausuque discedunt, Lusitano Christianoque nomini insultantes, velut præclara parta victoria. Neque eo contenti, in discessu cum pisces aliquot Christianos fortè cepissent, edidère in eos barbaræ crudelitatis exempla. Quippe naribus auribusque & calcaneis multiatos, ad Malacensem Præfectum cum literis mittunt, ipsorum sanguine exaratis, quibus superbè contumelioseque eum ad pugnam prouocabant. perlata à piscatoribus ad Præfectum literæ in conuentu militum recitantur. Mo-

*Barbara
crudelita-
tis exem-
plum.*

uit

nit omnes non minùs superba feritas ho-
 stium, quàm miserabilis species suorum,
 quos vulnera & effusus cruor deforma-
 uerant: cunctorumque animos miseri-
 cordia simul indignatioque versabant.
 Motis fortè superuenit Xauerius recens
 ab re diuina, quam fecerat in suburbana
 æde Nosocomij, vbi veteri consuetudine
 sua diuersabatur. Apparebat Acenos ab
 insito Christianæ religionis odio, con-
 temptuque Lusitanorum, talia ausos. Er-
 go Præfectus (Simoni Mello nomen fuit)
 Franciscum consulere, quid tandem in
 tali re ac tempore faciendum censeret. Il-
 le diuino (vt deinde apparuit) instinctu
 optimum factu sibi videri ait, classe ali-
 qua raptim instructa abeuntem hostem
 streuè infectari, vtroque inferendo ar-
 ma, contemptum sui demere: vt, ma-
 lo docti, ab iniuria temperent barbari.
 Id verò eo magis faciendum, quòd il-
 lam contumeliam non tam Lusitanis,
 eorumque Regi, quàm CHRISTO,
 nominiq; Christiano, illatam esse
 constaret. Enimuero nullo modo fe-
 rendum, celebratam Lusitanorum Chri-
 stianorumq; fortitudinem ad ludibrium
 recidisse. Quem enim ignorare actum
 esse de re Christiana, si contemptu, non
 solum odio, apud barbaros laboret?

Proia-

Proinde Christianis militibus dignos spiritus caperent: in barbarum hostem ducerent alacres, & spei ac fiduciæ pleni; quippe qui, etsi inferiores viribus, causa tamen & diuina ope superiores forent. Deum utique pium bellum piè gerentibus non defuturum; & eodem fauente, victoriam pro meliore causa staturam. Auditus est summo omnium assensu Xaverius: Cæterum salubri consilio penuria nauigiorum obstabat. Septem omnino biremes hostilis flamma reliquas fecerat, quas tempestatibus laceras, ut bello utiles forent, refici oporteret. adeò non armamenta solùm, sed etiam alui nauium

*Mang cõ-
paranda
classis sibi
deposcit.*

quassati erant. Franciscus igitur ostendenti Mello inopiam nauium, Est mihi tanti, inquit, vltro suscipere hoc oneris operisque. Quoniam hîc & Regis & scilicet Dei maiestatem agi sentio, & in re trepida cæterorum consilia torpent; egomet hoc mihi munus classis comparandæ, te annuente, deposco. Exin ad milites versus adiecit: Deus nimirum nobiscum stat, fratres; cuius nomine vobis ego denuncio, ne quenquam metus aliæue res vlla huius gloriosi belli, ad quod vos ille haud dubiè vocat, exsortem faciat. Quin etiam me comitem ac socium periculorum offero ad pium bellum iturus,

vt barbaros istos vlciscamur, pij Regis ,,
 hostes, inimicos Crucis Christi. Hæc vox ,,
 ita militum animos accendit, vt cuncti, *Ardor Lu-*
 velut repentino Numinis afflatu, in tam *sitans mi-*
 pium bellum nomina certatim darent, *litibus à*
 haud dubia spe felicem belli exitum fu- *Xauerio*
 turum, auctore atque adiutore Xauerio. *iniectus.*
 Et Præfectus tanto militum Ducumque
 consensu lætus, Francisco cuncta permi-
 sit. Qui rem omnium sententiâ difficilli-
 mam, comparisonem classis in recenti
 nauium clade, haud animo maiore quàm
 consilio est aggressus. Armamentarium
 inane erat: nec vlla subsidia suppetebant
 ex publico. Ergo septem Nauarchos, no- *Per septem*
 bilitate ac diuitis præstantes, ex omni *nauarchos*
 numero deligit. Hos nominatim appel- *locupletes,*
 lat blandisque dictis amplexus miscens, *classem in-*
 enixè rogat, vt pro Regis sui, pro Christi *struit.*
 communis Domini, pro Christianis no-
 minis maiestate, id, quicquid sit, siue la-
 boris, siue impensæ, suscipiant; septemq;
 illa nauigia bello inutilia, singuli singula
 (suum cuique assignat) instauranda stre-
 nuè curent; sumptum in eam rem cen-
 tuplicato fœnore vtq; recepturi. His ver-
 bis tantus Nauarchorum animis iniectus
 est ardor; vt, certamine inter eos cele-
 ritatis orto, intra quatrimum classis in-
 structa omnibus rebus in portu staret.

L

Ex-

Extemplo Franciscus Saa, Melli Præfecti affinis classi præpositus: eique 180. Lusitani milites assignati. Iturus erat cū his Xauerus, nisi obnixa Malacensium studia obstitissent. Hi frequentes ad Præfectum vr̄bis coierunt: & quā suam orbitatem ac solitudinem lamentando, quā denunciando se vr̄bis tecta deserturos, si Franciscus, vnicum solatium & columen ciuitatis, discederet; tandē vr̄bis classisq; Præfectos perpulere, vt illum in diuersis hominum studiis consilij ambiguū Malacæ iuberent manere. Xauerus ergo Duces militesq; in templum contractos pro concione solatus, bonum habere animum iubet. Se quidem, quia corpore eos sequi non liceat, animo ac precibus, quibus liceat, profecuturum. Ipsos verò sic affectos animatosq; esse oportere, vt pro Christo Dei Filio, in cruce ipsorum causa mortuo, mortem sibi omni voto expetendam putarent. Quocirca ponerent sibi ante oculos illam iuxtā amabilem miserabilemque Domini sui speciē; eamq; animo intuentes, capefferent bellum, inirent prælium, confererent cum barbaris manus. Porro inter pugnandum diuini Numinis implorarent auxilium, satis fidentes, Deum pro ipso pugnantibus præstò futurum. Hæc elocutus, operam

*Præcepta
militibus
ad bellum
ituris da
Et.*

ram eis dare confitentibus cœpit. Inde solennibus mysteriis expiatis armatosq; pergere in impium hostem, Deo duce, ad exploratam victoriam iubet. Protinus illi, diuino instincti Spiritu, certatim ante præsentem Deum sua sponte profitentur, se pro Christo, si res ferat, mortem appetituros. Ergo, quia Christo sacramentum dixerant, honorifico sanè vocabulo, IESU Christi cohors à Xauerio appellati: ac pleni bonæ spei, multis ciuium profectibus, ad classem deducti.

*Lusitanis
milites Ie-
su Christi
cohors à
Xauerio
appellati.*

CAPVT IX.

Prætoria nauis amissa, duarum triremium accessionem prædicens, ad pium bellum torpentes excitat.

SED paratum ac procliue bellum inopinatus casus inhibuit, vt Francisci virtus ac sanctitas magis eniteret. Ibat iam vexillis ac festo bombardarum strepitu lata Lusitana classis: & populus Malacensis visendi studio, vt fit, littus omne compleuerat; cum Prætoria biremis, inspectante ciuitate, in ipso portu (incertum quo casu) deprimitur; marisque hauri-